

BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.
R) VALSTATISTIK. I: BIHANG.

GRAFISKA FRAMSTÄLLNINGAR

AF

VALEN TILL ANDRA KAMMAREN

ÅR 1872.

SÅSOM BIHANG TILL STATISTISKA CENTRALBYRÅNS UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE
RÖRANDE RIKSDAGSMANNAVALEN ÅR 1872.

UTARBETADE

AF

J. HELLSTENIUS.

På Generalstabens Litografiska Anstalts förlag.

STOCKHOLM, P. A. NYMANS TRYCKERI, 1874.

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. R. Valstatistik. – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1873-1911.

Täckningsår: 1872-1910.

Innehåll: Statistiska centralbyråns underdåniga berättelser rörande Riksdagsmannavalen, Riksdagens andra kammare, Landstingsvalen och Kommunala rösträtten.

Efterföljare:

Riksdagsmannavalen / Kungl. Statistiska centralbyrån – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1912-1970. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1909/11-1965/1968.

Kommunala valen / Kungl. Statistiska centralbyrån – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1920-1967. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1919-1966.

Landstingsmannavalen / Kungl. Statistiska centralbyrån – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1913-1919. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1912-1918.

Översiktspublikationer:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1960.

S. 267-272: Allmänna val (Tab. 274-280).

BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.
R) VALSTATISTIK. I: BIHANG.

GRAFISKA FRAMSTÄLLNINGAR

AF

VALEN TILL ANDRA KAMMAREN

ÅR 1872.

SÅSOM BIHANG TILL STATISTISKA CENTRALBYRÅNS UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE
RÖRANDE RIKSDAGSMANNAVALEN ÅR 1872.

UTARBETADE

AF

J. HELLSTENIUS.

På Generalstabens Litografiska Anstalts förlag.

STOCKHOLM, P. A. NYMANS TRYCKERI, 1874.

Innehållsförteckning. (Table des matières.)

Inledning.

Andra Kammarens valkretsar.

- A. Landsbygden.
- B. Städerna.

Grafiska framställningar.

Andra Kammaren. Riksdagsmannavalen år 1872.

Valkretsar på Landsbygden, som begagnat sig af de omedelbara och medelbara valsätten.
(*Cercles électorales à la campagne ayant usé de l'élection directe et indirecte.*)

Andra Kammaren. Riksdagsmannavalen år 1972.

Antal valberättigade i procent af folkmängden.

(*Nombre des personnes ayant le droit de vote: % de la population.*)

Andra Kammaren. Riksdagsmannavalen år 1872.

Antal i valen deltagande i procent af valberättigade.

(*Nomre des votants: % des personnes ayant le droit de vote.*)

De grafiska framställningarnas egenskap att i hög grad underlätta uppfattningen af statistiska data har, jemte en liflig önskan att till möjligt vidsträcktaste kretsar sprida intresset för statistiska undersökningar, varit anledningen till utgifvandet af detta tillägg till den af Statistiska Centralbyrån nyligen offentliggjorda redogörelsen för Valen till Andra Kammaren år 1872.

Då det är att förmoda, att detta lilla häfte i främsta rummet skall kunna tillvinna sig uppmärksamhet af dem, som tagit kännedom om nyssnämnda redogörelse, kunde det väl tyckas öfverflödigt att till plancherne bifoga någon slags text; — några helt korta antydningar må dock följa till tjänst för de köpare, som möjligen ej redan ega det ofvan anförda statistiska häftet.

Den i en och samma färgton hållna kartan visar med en enda blick gränserna för det *omedelbara* och *medelbara valsättets* användande på *landsbygden*. Inom de olika länen finnas valkretsarnes gränser angifna, och de små siffrorna utmärka dessa kretsars vedertagna ordningsföljd. Till deras tjänst, som ej redan förut på annat håll ega uppgift derom, bifogas här nedan särskild förteckning öfver samtliga valområden.

Den andra kartan är egnad åt framställningen af *förhållandet mellan folkmängd och valberättigade* inom de särskilda *landsbygdsvalkretsarne*. Enär medeltalet för hela riket i detta hänseende utgör något öfver 5 procent valberättigade af befolkningen, har man ansett lämpligt att välja nyssnämnda tal till skiljemur mellan de förmånligt och de mindre fördelaktigt lottade valkretsarne. De sistnämnde äro tecknade i *blå* färgtoner, de förstnämnde i *röda*. Ju *mörkare blått*, desto *mindre* är proportionen af de valberättigade; ju *dunklare rödt*, desto gynnsammare ställer sig förhållandet. Öfvergången mellan de båda färgerna sker således genom hvarderas ljusaste skiftning.

En blick på kartan visar, huruledes de synnerligen ofördelaktigt lottade valkretsarne äro temligen skarpt begränsade, utgörande dels en tvärs genom hela rikets bredd mot vester inskjutande kil, till omfattning snarast motsvarande det gamla Svealand, dels också en sammanhängande betydlig sträcka af landets sydöstra kust. Läggas härtill några valkretsar i nordvestra Skåne samt fabriksdistrikten i Elfsborgs län, så har man i det nogaste det hela. Största missförhållandet mellan befolkningens och de valberättigades antal angifves för Södertörn, för södra delen af Södermanlands och norra delen af Östergötlands län, — tillsammans bildande ett sammanhängande helt, — samt ändtligen för Fernebo härad i Vermland. Dessa trakter särskildt och i allmänhet alla de med *blått* tecknade bygderna kunna, såsom enhvar med vårt lands förhållanden bekant nog samt vet, i allmänhet betecknas såsom området för de stora jordagodsens och bergverken. Egendomen är der samlad på jernförelsevis få händer. — Ett motsatt blir förhållandet, då man vänder sig till de nejder, — flertalet i vårt land — der de små egendomarne och hemmansklyfningen äro regel; — der stiger de valberättigades proportion, undantagsvis till nära nog dubbelt mot det ofvan angifna riksmideltalet. Synnerligen utmärkta te sig i detta hänseende Vestbo härad af Jönköpings län, norra Medelpad och Luleäls nedre floddal. Dernäst komma Vestra härad af Jönköpings län, Gotlands södra hälft, öarna Orust och Tjörn, Nordmarks härad i Vermland, Herjedalen och Södra Jemtland samt Vesterbottens vestra domsaga. — I allmänhet kan man säga — och en blick på kartan jäfvar ej omdömet — att liksom det gamla Svealand öfverhufvud står lägst (med mindre än 5 procent valberättigade), så äro de *ljusa röda* skiftningarna (5—7 procent) betecknande för Götaland, och de *mörkare röda* (7—10 procent) för Norrland.

Förhållandet mellan folkmängd och valberättigade i städerna har naturligtvis ej lämpligen kunnat göras till föremål för grafisk framställning å karta. Hithörande tal finnas af denna anledning angifna vid hvarje stad eller valkrets af städer på det särskilda diagramblad, som egentligen är afsedt att åskådliggöra i hvad mån de valberättigade, såväl i stad som på landsbygd, utöfvat sin rätt att i valen deltaga. — Att detta deltagande varit betydligt större vid omedelbara val än vid elektorsval, liksom ock att stadssamhällenas ojemförligt större befolkningstäthet i betydlig mån undanröjt hindren för valrättens utöfvande, torde enhvar på förhand lätteligen hafva kunnat inse. Den olika höjden af diagrammets färglinier — *svarta* för *elektorsvalen*, *rödbruna* för de *omedelbara valen*, — visar klart de stora skiljaktigheterna i detta hänseende. Anordningarna å planchen torde i öfrigt vara sådana, att utförligare beledsagande anmärkningar ej skola finnas vara af nöden.

Andra Kammarens valkretsar.

A. Landsbygden.

Stockholms län. 1) Norra Roslags domsaga, 2) Mellersta Roslags domsaga, 3) Södra Roslags domsaga, 4) Stockholms läns vestra domsaga, 5) Södertörns domsaga.

Upsala län. 1) Norunda och Örbyhus härad, 2) Olands härad, 3) Upsala läns södra domsaga, 4) Upsala läns mellersta domsaga.

Södermanlands län. 1) Jönåkers, Rönö och Hölbo härad, 2) Oppunda och Villåttinge härad, 3) Öster- och Vester-Rekarne härad, 4) Selebo, Åkers och Daga härad.

Östergötlands län. 1) Kinda och Ydre domsaga, 2) Björkekinds, Östkind, Lösings, Bråbo och Memmings domsaga, 3) Lysings och Göstrings domsaga, 4) Åkerbo, Bankekinds och Hanekinds domsaga, 5) Vifolka, Valkebo och Gullbergs domsaga, 6) Risinge samt Hällestads och Tjällmo domsaga, 7) Aska, Dals och Bobergs domsaga, 8) Hammarkinds och Skärkinds domsaga.

Jönköpings län. 1) Västra härads domsaga, 2) Östra härads domsaga, 3) Östbo härad, 4) Vestbo härad, 5) Tvetta, Vista och Mo domsaga, 6) Norra och Södra Vedbo domsaga.

Kronobergs län. 1) Uppvidinge härad, 2) Konga härad, 3) Norrvidinge och Kinnevalds domsaga, 4) Allbo domsaga, 5) Sunnerbo domsagas östra valkrets, 6) Sunnerbo domsagas vestra valkrets.

Kalmar län. 1) Norra Tjusts härad, 2) Södra Tjusts härad, 3) Aspelands och Handbörds domsaga, 4) Sevede och Tunaläns domsaga, 5) Norra Möre och Stranda domsaga, 6) Södra Möre domsagas vestra valkrets, 7) Södra Möre domsagas östra valkrets, 8) Ölands domsaga.

Gotlands län. 1) Gotlands läns södra domsaga, 2) Gotlands läns norra domsaga.

Blekinge län. 1) Listers härads domsaga, 2) Bräkne härads domsaga, 3) Östra härads domsaga, 4) Medelsta härads domsaga.

Kristianstads län. 1) Ingelstads och Jerrestads domsaga, 2) Villands härad, 3) Östra Göinge härad, 4) Gärds och Albo domsaga, 5) Västra Göinge domsaga, 6) Norra Åsbo härad, 7) Bjäre och Södra Åsbo härad.

Malmöhus län. 1) Skytts och Oxie domsaga, 2) Färs härad, 3) Frosta härad, 4) Harjagers och Rönnebergs härad, 5) Onsjö härad, 6) Luggude domsagas norra valkrets, 7) Luggude domsagas södra valkrets, 8) Bara härad, 9) Torna härad, 10) Herrestads och Ljunits härad, 11) Vemmenhögs härad.

Hallands län. 1) Halmstads och Tönnersjö härad, 2) Höks härad, 3) Faurås och Årstads härad, 4) Himle härad, 5) Fjäre och Viske domsaga.

Göteborgs och Bohus län. 1) Askims, Hisings och Säfvedals domsaga, 2) Inlands domsaga, 3) Orusts och Tjörns domsaga, 4) Norrvikens domsaga, 5) Lane och Stångenäs härad, 6) Tunge, Sotenäs och Sörbygdens härad.

Elfsborgs län. 1) Marks härad, 2) Vedens och Bollebygds härad, 3) Flundre, Väne och Bjärke domsaga, 4) Kinds härad, 5) Redvägs härad, 6) Vätile, Ale och Kullings domsaga, 7) Ås och Gäsene domsaga, 8) Sundals härad, 9) Valbo och Nordals härad, 10) Tössbo och Vedbo domsaga.

Skaraborgs län. 1) Åse, Viste, Barne och Laske domsaga, 2) Kinnefjerdings, Kinne och Kållands domsaga, 3) Skånings, Vilske och Valle domsaga, 4) Gudhems och Kåkinds domsaga, 5) Vartofta och Frökinds domsaga, 6) Norra Vadsbo domsaga, 7) Södra Vadsbo domsaga.

Vermlands län. 1) Våse, Visnums och Ölme härad, 2) Fernebo härad, 3) Mellan-Sysslets domsaga, 4) Gillbergs och Näs härad, 5) Nordmarks härad, 6) Fryksdals härads öfre tingslag, 7) Fryksdals härads nedre tingslag, 8) Jösse domsaga, 9) Elfdals och Nyeds domsaga.

Örebro län. 1) Edsbergs, Grimstens och Hardemo härad, 2) Kumla och Sundbo härad, 3) Örebro och Glanshammars härad, 4) Askers och Sköllersta härad, 5) Linde domsaga, 6) Nora domsaga.

Vestmanlands län. 1) Vestmanlands södra domsaga, 2) Vestmanlands vestra domsaga, 3) Vestmanlands norra domsaga, 4) Vestmanlands östra domsaga.

Kopparbergs län. 1) Mora, Sofia Magdalena och Venjans, Orsa, Elfdals samt Särna och Idre tingslag, 2) Leksands, Åls och Bjursås, Rättviks och Ore samt Gagnefs tingslag, 3) Hedemora domsaga, 4) Falu domsaga, 5) Grangärde, Norrbärke och Söderbärke tingslag, 6) Malungs, Lima och Appelbo samt Näs, Jerna och Floda tingslag.

Gefleborgs län. 1) Ofvansjö, Torsåkers och Årsunda samt Hedesunda och Öster-Fernebo tingslag, 2) Ockelbo och Hamrånge samt Hille och Valbo tingslag, 3) Norra Helsinglands domsaga, 4) Västra Helsinglands domsaga, 5) Södra Helsinglands domsaga.

Vesternorrlands län. 1) Torps, Tuna och Njurunda tingslag, 2) Ljustorps, Sköns, Indals och Selångers tingslag, 3) Boteå, Säbrå, Nora och Gudmundrå tingslag, 4) Sollefteå och Ramsele tingslag, 5) Norra Ångermanlands domsaga.

Jemtlands län. 1) Hammerdals, Lits och Offerdals tingslag, 2) Ragunda, Refsunds, Brunnflo och Rödöns tingslag, 3) Södra Jemtlands domsaga.

Vesterbottens län. 1) Umeå tingslag, 2) Nordmalings och Bjurholms, Degerfors, Lycksele och Åsele tingslag, 3) Vesterbottens norra domsaga, 4) Vesterbottens mellersta domsaga.

Norrbottens län. 1) Öfver- och Neder-Luleå samt Jockmocks och Gellivara tingslag, 2) Piteå och Råneå tingslag, 3) Norrbottens norra domsaga.

B. Städerna.

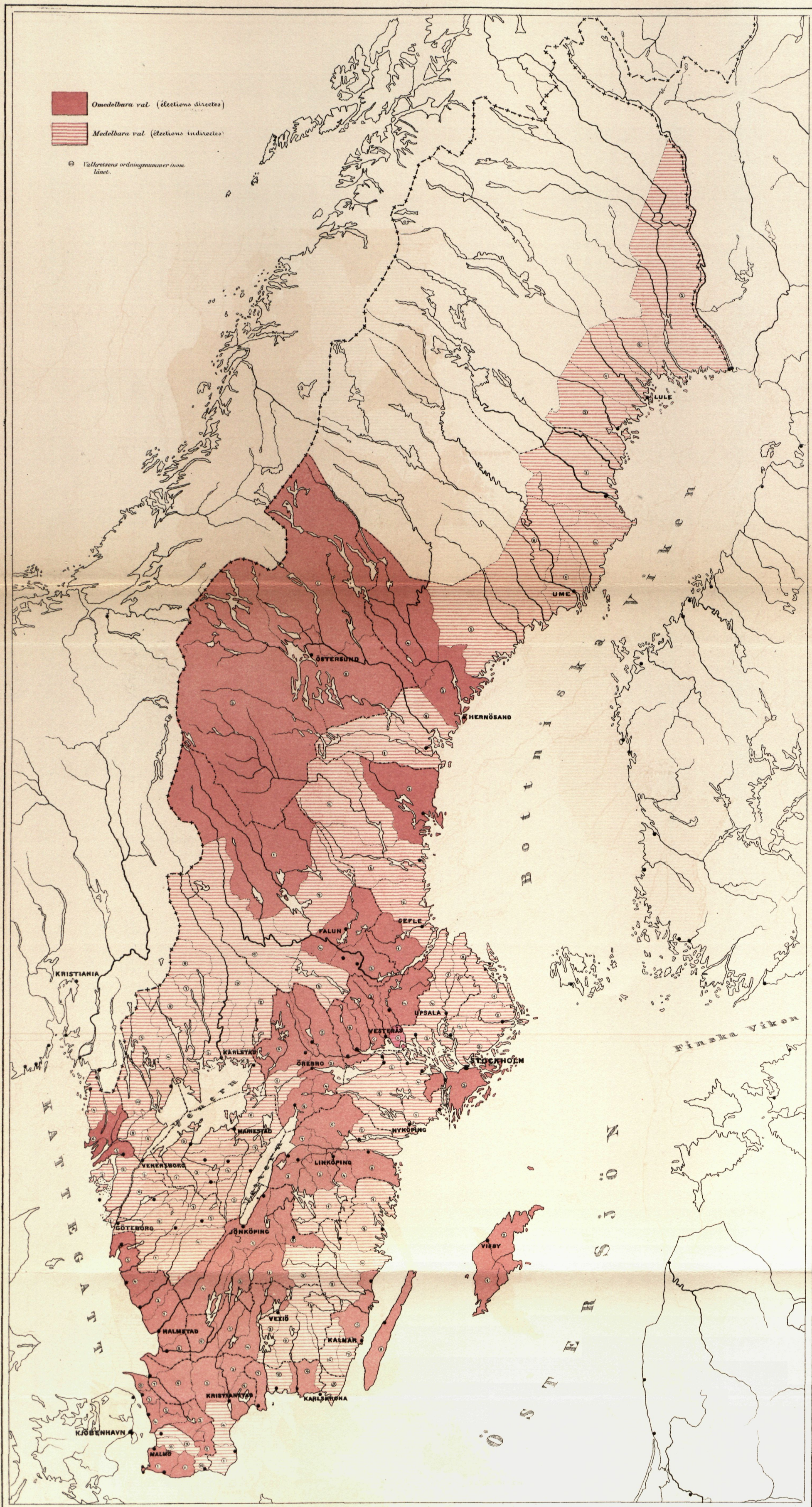
Stockholm; Stockholms läns städer; Upsala; Nyköping, Torshälla, Mariefred och Trosa; Eskilstuna och Strengnäs; Linköping; Norrköping; Vadstena, Söderköping, Skeninge och Grenna; Jönköping; Vexjö, Eksjö och Vimmerby; Kalmar; Vestervik och Oskarhamn; Visby; Karlskrona; Karlshamn och Sölvesborg; Kristianstad och Simrishamn; Malmö; Lund; Landskrona; Helsingborg och Engelholm; Ystad, Skanör, Falsterbo och Trelleborg; Hallands läns städer; Göteborg; Bohus läns städer; Venersborg och Ämål; Borås, Alingsås och Ulricehamn; Mariestad, Skara och Sköfde; Lidköping, Falköping och Hjo; Karlstad och Filipstad; Kristinehamn, Askersund, Nora och Linde; Örebro; Vesterås, Köping och Enköping; Sala och Arboga; Falun, Hedemora och Säter; Gefle; Söderhamn och Hudiksvall; Hernösand, Umeå, Luleå och Piteå; Sundsvall och Östersund.

Andra Kammaren.

RIKSDAGSMANNAVALEN ÅR 1872.

Valkretsar på Landsbygden, som begagnat sig af de omedelbara och medelbara valsätten.

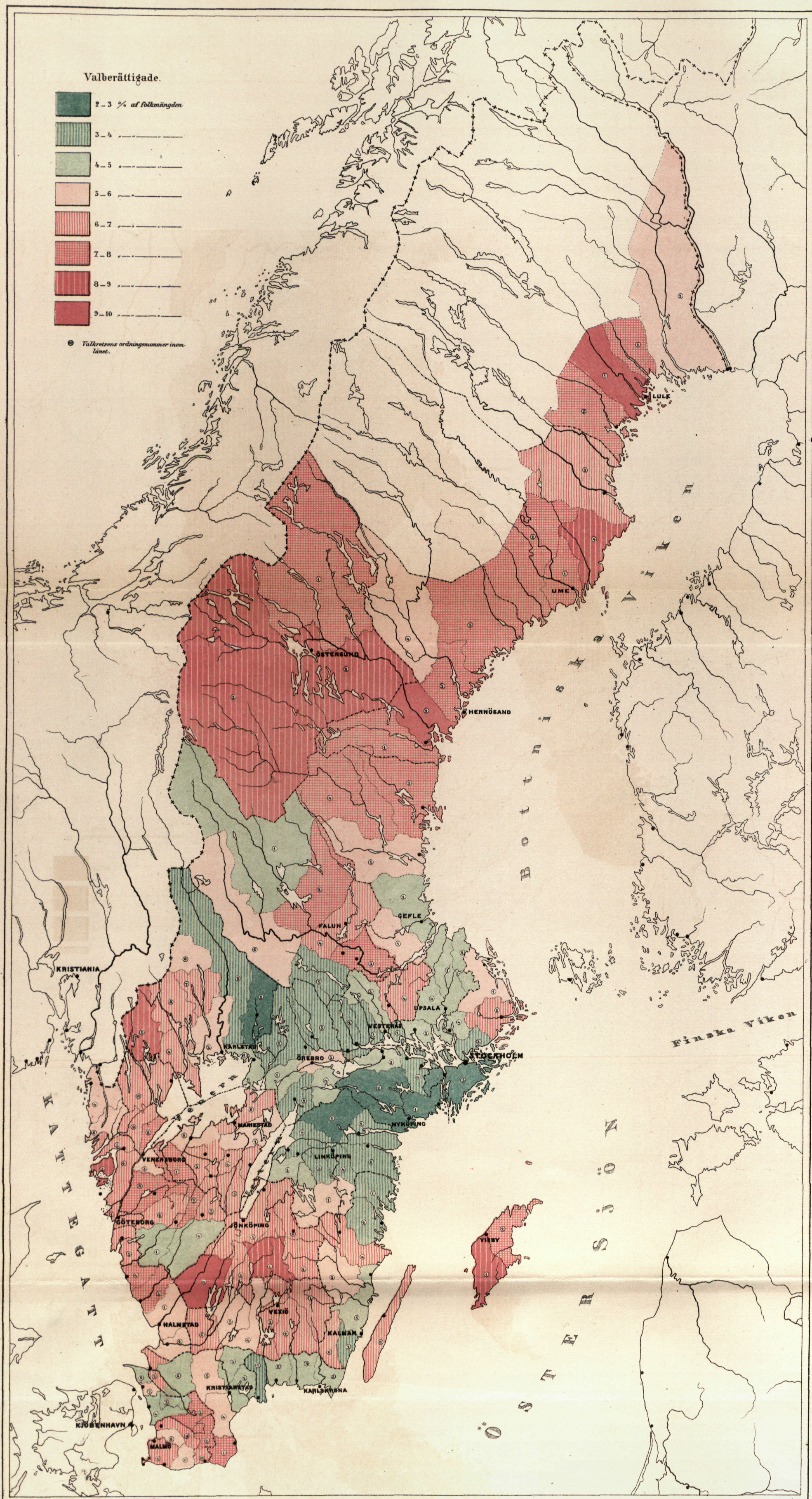
(Cercles électoraux à la campagne ayant usé de l'élection directe et indirecte.)

Andra Kammaren.

RIKSDAGSMANNAVALEN ÅR 1872.

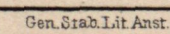
Antal valberättigade i procent af folkmängden.
(Nombre des personnes ayant le droit de vote: % de la population.)

RIKSDAGSMANNAVALEN ÅR 1872.

A. Landsbygden. (Campagne)

B. *Städerna*. (Villes)

Anm. De till gruppen I hörande städer välja flere än 1 riksdagsman hvardera.
 " " " II " " " 1 riksdagsman hvardera.
 " " " III " " " valkretsar välja hvardera 1 riksdagsman.